

Przegląd głównych teorii makro- i mikroekonomicznych internacjonalizacji przedsiębiorstw przedstawia tabela 2.1.

Tabela 2.1. Główne teorie makro- i mikroekonomiczne internacjonalizacji przedsiębiorstw

Grupa teorii	Charakterystyka	Autorzy koncepcji
Standardowe teorie handlu międzynarodowego		
Neoklasyczny model Hecksche- ra-Ohlina	Istnienie międzynarodowych różnic kosztów i cen jest spowodowane odmiennym wyposażeniem krajów w czynniki produkcji. Kraj eksportuje te towary, do wytworzenia których zużywa relatywnie dużo czynnika produkcji w danym kraju względnie obfitego. Importuje natomiast te towary, których produkcja wymaga relatywnie dużo czynnika produkcji w danym kraju względnie rzadkiego.	E. Heckscher [1919; 1950] B. Ohlin [1933]
Teorie neoczyn- nikowe	Przyjmując ogólne założenia teorii Heckschera-Ohlina, teorie neoczynnikowe odrzucają tezę o homogeniczności czynników produkcji i jednocześnie wprowadzają do teorii handlu czynnik kapitału ludzkiego rozumiany jako zasób wiedzy (w czynniku pracy).	D.B. Keesing [1968]
Teorie popyto- wo-podażowe	1. Teoria zróżnicowania produktów. W klasycznej teorii handlu przedmiotem wymiany są dobra jednorodne. Nowa teoria zajmuje się dobrami zróżnicowanymi, których udział w wymianie stale rośnie. 2. Koncepcja ujednocionej struktury popytu. Intensywność handlu międzynarodowego artykułami przemysłowymi jest tym większa, im bardziej zbliżone są do siebie struktury popytu krajów – partnerów oraz im mniejsze są różnice przeciętnych dochodów indywidualnych.	S.B. Linder [1961]
Nowe teorie handlu międzynarodowego		
Teorie neotech- nologiczne	1. Teoria luki technologicznej. Rozwój handlu następuje na skutek międzynarodowych różnic w poziomie wiedzy technicznej i w tempie postępu technicznego. 2. Teoria cyklu życia produktu. Handel międzynarodowy jest pochodną przechodzenia danego produktu-innowacji kolejno przez trzy fazy: nowości, dojrzewania lub wzrostu i standaryzacji. 3. Teoria korzyści skali. Redukcja kosztów jednostkowych związana jest ze wzrostem skali produkcji.	M.V. Posner [1961] R. Vernon [1966, 1971] S. Hirsch [1975] R.R. Shons [1976]
Teorie bezpośrednich inwestycji zagranicznych		
Nurt monopolu	1. Teoria monopolistycznej przewagi przedsiębiorstwa. Przedsiębiorstwo podejmuje decyzję o wejściu na rynki zagraniczne gdy dostrzega szansę wykorzystania za granicą przewagi monopolistycznej osiągniętej na rynku krajowym w postaci m.in. niższych kosztów produkcji za granicą niż w kraju macierzystym.	S. Hymer [1976]

Tabela 2.1. cd.

Grupa teorii	Charakterystyka	Autorzy koncepcji
Nurt monopolu	2. Teoria oligopolistycznej reakcji. Przedsiębiorstwo internacjonalizuje swoją działalność w efekcie naśladownictwa innych przedsiębiorstw funkcjonujących w oligopolistycznej strukturze rynku.	F.T. Knickerbocker [1973]
Nurt efektywności	1. Teoria internalizacji. Internalizacja to dokonywanie transakcji wewnętrznych w ramach tego samego przedsiębiorstwa w celu ominięcia rynku, który jest nieatrakcyjny.	P.J. Buckley, M. Casson [1976, 1981, 1985, 2010] P.J. Buckley [1982, 1988]
	2. Teoria kosztów transakcyjnych. Podstawą wyznaczenia granic działalności przedsiębiorstwa są koszty, które muszą być poniesione w związku z dokonywaniem transakcji (wewnątrz firmy lub na rynku).	O.E. Williamson [1985]
Model analizy kosztów transakcyjnych	Najważniejszym czynnikiem decydującym o formie internacjonalizacji jest kontrola nad inwestycją.	E. Anderson i H Gattington [1986]
Teorie eklektyczne	Eklektyczna teoria produkcji międzynarodowej. Przedsiębiorstwo podejmie bezpośrednie inwestycje zagraniczne jeśli wystąpią trzy rodzaje przewagi: przewaga wynikająca ze specyfiki przedsiębiorstwa, przewaga lokalizacyjna i przewaga wynikająca z internalizacji działalności.	J.H. Dunning [1980] i późniejsze modyfikacje

Źródło: adaptacja z: Wach, 2012, s. 96; Witek-Hajduk, 2010, s. 29, z uzupełnieniami za: Daszkiewicz w: Daszkiewicz, Wach, 2013, s. 50–56; Rynarzewski, Zielińska-Głębocka, 2006, s. 97–120; Gorynia, Mroczek, 2012, s. 205.

2.2. Teorie neotechnologiczne

Współczesna teoria wymiany międzynarodowej obejmuje zbiór koncepcji, których powstanie wiązało się z krytyką poprawności modelu Heckschera-Ohlina, zwłaszcza założenia o jednorodności i niezmienności technik wytwarzania we wszystkich krajach. Koncepcje te można sklasyfikować jako teorie *neoczynnikowe* i *neotechnologiczne*. Za główną płaszczyznę analizy przyjmują one poziom makro (kraju) lub mezo (branży), oraz rzadziej poziom mikro (przedsiębiorstwa) [Gorynia, 1988, s. 957–965].

Teorie neotechnologiczne należą do grupy nowych teorii handlu międzynarodowego i nawiązują do roli czynnika postępu technicznego i innowacyjności. Za pierwszą teorię wyjaśniającą w jaki sposób postęp technologiczny wpływa na rozwój handlu międzynarodowego, uważana jest teoria luki technologicznej M.V. Posnera [1961]. Teoria ta zakłada, że rozwój handlu następuje na skutek międzynarodowych różnic w poziomie wiedzy technicznej i tempie postępu technicznego. Najogólniej biorąc, luka technologiczna to różnica w poziomie technologii będących do dyspozycji krajów, gałęzi i przedsiębiorstw. Natomiast podstawowym źródłem powstawania